

СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ КЛЮЧОВОГО ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено сутність страхування ключового персоналу підприємства, визначено основні та супутні ризики підприємства, пов'язані з діяльністю ключового персоналу, встановлено особливості андеррайтингу страхування ключового персоналу підприємства, визначено перспективи розвитку ринку страхування ключового персоналу.

В статье исследована сущность страхования ключевого персонала предприятия, определены основные и сопутствующие риски предприятия, связанные с деятельностью ключевого персонала, установлены особенности андеррайтинга страхования ключевого персонала предприятия, определены перспективы развития рынка страхования ключевого персонала.

This article investigates the nature of the key personnel insurance. In the article identified main and associated risks of the enterprise related to the activities of the key personnel, identified the underwriting peculiarities of the key personnel, provided market trends for the key personnel insurance.

Ключові слова. Ключовий персонал, підприємство, страхування, страхова компанія, страхова сума.

Ключевые слова. Ключевой персонал, предприятие, страхование, страховая компания, страховая сумма.

Key words. Key personnel, enterprise, insurance, insurance company, insurance amount.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сутності та особливостей андеррайтингу страхування ключового персоналу підприємства, визначення перспектив розвитку.

Ключовий працівник — це людина, чия смерть або недієздатність може значно вплинути на рівень майбутнього прибутку, забезпечення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності підприємства.

Такий працівник зайнятий в основній діяльності підприємства, знання, уміння й навички якого визнаються менеджментом як цінні для розвитку бізнесу і якому — щоб його утримати — підприємство готове платити понад ринкову ціну його посадової позиції [5, с. 82]. З даного визначення слідує, що цінність ключового працівника визначається його внеском у поточний бізнес, а також його здатністю брати участь у розвитку підприємства.

Як відомо, багато підприємств, призначаючи конкретних спеціалістів на ключові посади організації — керівників, представників виконавчого органа, керуються насамперед їхньою компетентністю, спеціальними знаннями, які вони реалізують у діяльності підприємства. У процесі активного внеску в бізнес вони завойовують авторитет, довіру не тільки колективу підприємства, а й клієнтів, постачальників, кредиторів, інвесторів та інших партнерів по бізнесу. У випадку втрати підприємством таких ключових фігур найімовірнішим результатом є відчутні фінансові втрати й перебої в роботі. Саме тому слід виділити ще один вид ризику — ризику, пов'язані з діяльністю ключової фігури.

Ризики, пов'язані з діяльністю ключової фігури, — це ризики настання збитку, пов'язаного з діяльністю керівників, управлінців або службовців, що володіють вищою кваліфікацією або іншими якостями, які мають особливу цінність для підприємства, що виражається в тому, що невиконання своїх обов'язків вищевказаними працівниками приводить підприємство до значних втрат у доходах або додаткових витрат [6, с. 78].

Дійсно, у багатьох фірмах є працівники, у підготовку яких вкладено значні кошти. Вони працюють в компанії багато років і мають такий досвід і знання, що їхнє звільнення завдає фірмі значних фінансових втрат. Щоб захистити себе від цих втрат і мати час і кошти на підготовку іншого працівника, компанії вдаються до страхування. Важливо відзначити, що при такому страхуванні компенсація виплачується фірмі, яка застрахувала працівника, а не йому особисто чи родичам у разі його смерті [7, с. 57].

Таким чином, у роботі підприємства можуть виникнути основні та супутні ризики, пов'язані з діяльністю ключової фігури (табл. 1).

Страхування ключових співробітників — це різновид страхування життя, посадових осіб страхувальника або страхування їх від нещасних випадків і здоров'я, умови яких

передбачають підвищений розмір виплат для компенсації втрати прибутку та додаткових витрат, що виникають у випадку смерті або втрати працездатності ключовими співробітниками, а саме: зниження прибутку в результаті зупинки проектів, які вони курирували, пошук і найм нових співробітників, повторний запуск проектів [8, с. 45].

Таблиця 1

**ОСНОВНІ ТА СУПУТНІ РИЗИКИ ПІДПРИЄМСТВА,
ПОВ'ЯЗАНІ З ДІЯЛЬНІСТЮ КЛЮЧОВОЇ ФІГУРИ**

Основні ризики	Супутні ризики
Зниження і втрата прибутку	Втрата іміджу підприємства, вигідних партнерів по бізнесу
Скорочення обсягу продажу і доходу підприємства	Призупинення діяльності підприємства (проекту) у зв'язку з неможливістю відповідної заміни ключової особи (може бути досить тривалим)
Можливі компенсаційні виплати, штрафи у зв'язку з невиконанням зобов'язань	Пряма цивільна відповідальність ключового співробітника й погіршення репутації підприємства («гудвіл»)
Витрати, пов'язані з пошуком і підготовкою відповідної заміни ключової особи підприємства	Розрив ділових контрактів, що ґрунтуються на особистому авторитеті ключової фігури
Призупинення кредитної лінії, інвестування	Зниження ділової активності й непевність у майбутній діяльності підприємства
Відплив коштів з підприємства на вимогу кредиторів та контрагентів для дострокового погашення заборгованості	Перерви в діяльності й банкрутство підприємства
Падіння цін на акції підприємства	Зниження рейтингу, іміджу й зменшення капіталу підприємства

Джерело: розробка автора.

Основною відмінністю страхування життя ключової особи від звичайного ризикового страхування життя є те, що договір страхування укладається на користь підприємства: відповідно з договором страхування вигодонабувачем, тобто особою, якій належить право на отримання страхових виплат, є роботодавець. Якщо індивідуальне ризикове страхування життя на випадок смерті або страхування життя співробітника, включене до соціального пакету, дозволяє забезпечити матеріальне благополуччя близьких людей застрахованого, то страхування життя ключових персон дозволяє уникнути сильних фінансових потрясінь у разі відходу з життя, або непрацездатності або звільненні такої особи.

У західних країнах страхування ключового персоналу досить поширене і є частиною так званого плану безперервності бізнесу на випадок непередбачених обставин. За різними статистичними даними, близько 30—40 % підприємств за кордоном укладають такі договори страхування щодо своїх ключових співробітників. Особливо це поширено серед підприємств малого бізнесу, оскільки у великих організаціях, як правило, є близькі за профілем співробітники, які можуть стати заміною [9, с. 87].

Страхування ризиків, пов'язаних із діяльністю ключової фігури, включає страхове покриття збитків спричинених ризиком заподіяння шкоди третім особам (страхування прямої відповідальності фізичної особи). Цими третіми особами можуть бути комерційні банки, постачальники, покупці, які також можуть постраждати у випадку смерті або непрацездатності ключової особи організації. У результаті їм передбачаються за договором страхування виплати компенсацій і відшкодування збитку. Наприклад, якщо ключова фігура виступає як гарант або поручитель при кредитуванні організації в банку, то виникає небезпека певних фінансових втрат банку у зв'язку зі смертю ключової особи [10, с. 617].

Література

1. Lepak D. P. & Snell S. A. The human resource architecture: Toward a theory of human capital allocation and development // Academy of Management Review. 1999. №24. P. 31 — 48.
2. Lepak D. P. Examining the human resource architecture: The relationships among human capital, employment and human resource configuration / D.P. Lepak, S.A. Snell // Journal of Management. 2002. № 28. P. 517 — 543.
3. Becker B. The HR scorecard: linking people, strategy and performance / B. Becker, M. Huselid, D. Ulrich. Harvard Business Press, 2001. 235 p.

4. *Lopez-Cabrales A.* The contribution of core employees to organizational capabilities and efficiency / A. Lopez-Cabrales, R. Valle, I. Herrero // *Human Resource Management*. 2006. № 1. P. 81 — 109.
 5. *Крупская А.* Оценка ценности ключевого сотрудника / А. Крупская // *Кадровик*. — 2012. — № 7. — С. 81—88.
 6. *Страхование и управление риском: Терминологический словарь / Сост.: В.В. Тулинов, В.С. Горин.* — М.: Наука, 2000. — 565 с.
 7. *Міжнародне страхування: навч. посібник / Н.І. Машина.* — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 504 с.
 8. *Шинкаренко И.Э.* Англо-русский словарь страховых терминов. — М.: Анкил, 2005. — 304 с.
 9. *Федорова Д.* Страхование жизни ключевых персон компании / Д. Федорова // *Кадровое дело*. — М., 2007. — № 10. — С. 87—91.
 10. *Страхування: підручник / В.Д. Базилевич, О.Ф. Філонюк, К.С. Базилевич; [та ін.]; за ред.: В.Д. Базилевич.* — К.: Знання, 2008. — 1019 с.
 11. *Челухина Н.* Финансовый андеррайтинг при страховании жизни // *Финансовая газета. Региональный выпуск*. — 2002. — №45. — С. 5—7.
 12. *Страховой бизнес: Словарь-справочник / Сост. Р.Т. Юлдашев.* — М.: Анкил, 2005. — 832 с.
- Стаття надійшла до редакції 16.06.2014 р.